

Wiek & Rad

37^e JAARGANG 2018- 2

*De ooievaar...
uit de as herrezen*

*Oostendorper Watermolen
heeft last van de Bonte knaagkever*

*Tarwe malen met muziek
op de zonovergoten Nationale Molendag 2018*

**STICHTING DE
OVERIJSSELSE MOLEN**

Restaurant Den Haller
www.denhaller.com
denhaller@online.nl
0547-351287

Sfeervol gelegen naast de watermolen

Openingstijden:
maandag en dinsdag gesloten

Voor lunch, koffie en kleine kaart van 12.00 tot
17.00 uur. Diner vanaf 17.30 uur

Colofon

Wiek en Rad is het kwartaalblad van de stichting 'De Overijsselse Molen' en is een brug tussen het molenveld en donateurs van molens in Overijssel. De stichting tracht zo goed als mogelijk de belangen te ondersteunen van ons molenbezit en dit cultureel erfgoed in goede staat door te geven aan komende generaties.

Secretariaat:

mr. A.E.W. Boukes
Krulmate 13, 8014 KE Zwolle
tel. 038-465 28 60/038-499 87 85
a.boukes@home.nl

Donateurs ontvangen 4 keer per jaar Wiek en Rad (€20,00 per jaar). Donateur kunt u worden door zich aan te melden via de website www.molensinoverijssel.nl, of schriftelijk via ons secretariaat:
stichting 'De Overijsselse Molen'
Krulmate 13, 8014 KE Zwolle
Bankrekening van de SOM
NL34 RABO 0128690410

**STICHTING DE
OVERIJSSELSE MOLEN**

Met medewerking van:

Ab de graaff

Peter van der Molen

Bert Otter

Tom Temmink

Rina Husen

Suzanne Wentink

Sjaak Poot

Ruud Roose

ISSN: 1384-0711

Copyright © Stichting 'De Overijsselse Molen'.
Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Redactie

Ben Scherjon - Marian Stobbe
wiekenrad@gmail.com
Peter van der Molen
prvdmolen@gmail.com
Ruud Roose
r.roose@daxis.nl
Sjaak Poot
sjpoot@solcon.nl

Kopij naar:

Ruud Roose
De Schaapvijver 13
8121 JA Olst
wiekenrad@gmail.com
r.roose@daxis.nl

De redactie stelt het zeer op prijs als u artikelen over uw molen of molengebeurtenissen naar ons opstuurt.

Tekst graag als Word document en elk plaatje of foto als een JPEG bestand niet kleiner dan 1 MB. Heeft u grote foto's, stuur ze dan via www.wetransfer.com.

Roald Hans

RESTAURATIE | RENOVATIE | MOLENONDERHOUD

| 06 54 297 356

| info@roaldhans.nl

| www.roaldhans.nl

| De Tuinfluiter 64

| 7671 WG Vriezenveen

RESTAURATIE | RENOVATIE | MOLENONDERHOUD

Inhoud van dit nummer:

- 4 Molenaarsambacht = Unesco Erfgoed
- 6 Grensgevallen 14, Molen "Werklust" in Oene
- 8 Molen Massier te Nieuwleusen
- 9 Lintje voor Sjaak
- 10 Lintjesregen
- 12 De Ooievaar.....uit de as herrezen.
- 14 Bonte knaagkever knaagt aan de
Oostendorper Watermolen in Haaksbergen.
- 15 Gilde Contactavond te Vilsteren
Vrijdag 1 juni 2018
- 16 Slagharen 30 mei 2018
- 18 Tarwe malen met muziek
- 19 Donateursdag 2018
- 20 Financieel overzicht 2017

Molenaarsambacht = Unesco Erfgoed

De ontwikkeling van wind- en watermolens riep al in de Romeinse tijd een nieuw beroep in het leven: dat van mulder of molenaar. Molens aangedreven door slaven of dieren. Als een paard of ezel werd ingezet zijn we gaan spreken van rosmolens. In het Romeinse Rijk trad de watermolen in werking en de arbeid werd uiteraard op slag heel wat lichter.

Met de komst van de Romeinen naar de noordelijke streken kwamen , naast de landbouw en voedingsmiddelen, ook de technieken om deze te bewerken naar onze gebieden. Dat de diverse voorlopers van de huidige molenstenen ook hier in onze provincie werden gebruikt bewijzen de vele vonsten welke in het ‘Depot Overijsselse Bodemvonsten’ te Deventer zijn samengebracht.

Bevolkingsgroei vroeg om steeds meer voedsel en dus grotere ‘machines, om granen te malen. Verbetering van gereedschappen en transportmiddelen maakten het mogelijk grotere stenen uit de groeves in Duitsland te halen en over water te transporteren. Onze huidige molenstenen zijn het resultaat van al die ontwikkelingen.

Suzanne Wentink
Foto's redactie

Op 7 december 2017 was het feest voor de Nederlandse molenaars. Het oude ambacht van molenaar is 2 dagen eerder door Unesco erkend als Cultureel Immaterieel Erfgoed. Een erkenning voor een oud ambacht met een mooie toekomst.

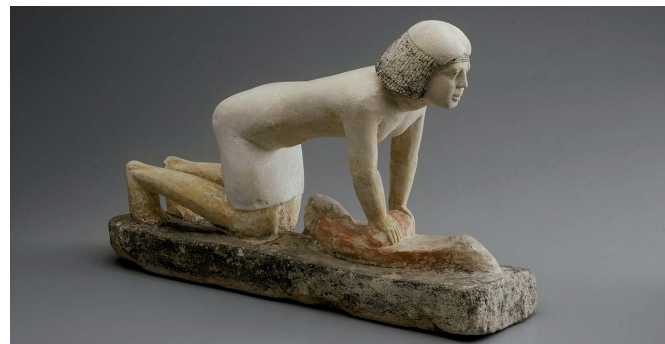
Citaat vanaf de website van Unesco Nederland

“Immaterieel erfgoed is ‘levend erfgoed’. Een bijzonder kenmerk is dat het wordt overgedragen van generatie op generatie en belangrijk is voor een gemeenschappelijke identiteit.” Het ambacht molenaar is, in deze context, dat culturele immateriële erfgoed.

Dat het bewerken van o.a. graan over generaties werd doorgegeven bewijzen de vele verbeteringen van molenstenen en dus ook de molentypes.

Een stukje Geschiedenis

Zo'n 7000 jaar geleden schakelde de mens over van jacht/verzamelen naar landbouw. De in het wild te vinden graan/grassoorten werden landbouwproducten. Het graan werd (meestal) door slaven en/of hardwerkende vrouwen gemalen, zoals bijvoorbeeld door deze Egyptische vrouw met een wrijfsteen.

Kalkstenen beeldje uit een graf in Egypte van de 5e Dynastie van het Oude Rijk, 2465-2323 v. Chr.

Rond 6.000 voor Christus wreef men de graankorrels fijn tussen twee stenen. Eén steen was uitgehold, hierop plaatste men een andere steen en zo werden de korrels tot poeder verbrijzeld. Hiervan afgeleid is de handmolen die is ontstaan in het begin van onze jaartelling. De handmolen (queerne) of roterende molen bestond uit twee stenen, rond van vorm. Hierin werd het graan tussen een vaste (onderste steen) en een draaibare (bovenste) molensteen van ongeveer 30 cm doorsnede fijn gemaakt. Deze stenen worden (nu) dan ook de ligger en de looper genoemd. Deze vinding stamt uit de Romeinse tijd, ongeveer uit de 1e eeuw voor Chr.

1. *Wrijfsteen ligger*
2. *Wrijfsteen compleet*
- 2a. *Wrijfschaal*
3. *Kweern-loper met aandrijfgat*
- 3a. *Kweern uit IJzertijd*
4. *Kweern*
5. *Kweern of vroege molensteen*
6. *Vroege molensteen*
7. *Molensteen in Engeland*
8. *Blauw in bewerking*

Grensgevalen 14, Molen “Werklust” in Oene

Op een kille januari morgen nader ik vanaf de IJsseldijk het schijnbaar nog slapende dorpje Oene. Als een vooruitgeschoven wachtpost zie ik het doel van mijn bezoek, de korenmolen “Werklust” uit de nevel opdoemen. Deze molen werd in 1858 gebouwd door Gerrit Witteveen, een telg uit het molenaarsgeslacht Witteveen, dat al een molen, de “Veldmolen” een standaardmolen, in Oene bezat. Deze standaardmolen werd vlak na de bouw van de “Werklust”

vervangen door een 8 kantige stellingmolen, die tot 1907 familiebezit van de Witteveens bleef. In 1907 is deze verkocht aan H. Gardenbroek uit Staverden. Na een brand in 1907, een wederopbouw en weer een brand in 1929 viel het doek voor deze windmolen. De maalderij werd voortgezet als een mechanische maalderij. De molen “Werklust” bleef tot 1982 eigendom van de familie Witteveen. Respectievelijk Gerrit (1858-1893), Jacobus (1893-1938),

Lambertus en Gerrit (1938-1977) en Jacobus (Koos) (1977-1982) waren opeenvolgende molenaars. Er moet dan wel aangetekend worden dat reeds in 1900 een ruwoliemotor bij de molen werd geplaatst, zodat men ook bij windstilte kon malen en in de 60-er jaren werd helemaal overgeschakeld op elektromotoren als krachtbron. De molen werd zodoende als maalinrichting overbodig. De wieken kwamen tot stilstand, mede ook dat er gebouwen rond de molen verrezen die het draaien van de wieken belemmerden. Bij

N-westen tot N-oosten wind is het onmogelijk om de wieken te laten draaien. Stilstand is achteruitgang. De molen kwam in verval, tot groot verdriet van de Oener bevolking. Maar die lieten het er niet bij zitten. Op de jaarvergadering van “Oener Belang” in 1979 werd de toestand van de molen besproken. Er werd een comité gevormd die de mogelijkheid van herstel moest onderzoeken. Dat comité werd in 1982 omgezet in de “Stichting Behoud Korenmolen Werklust”. Tijdens deze voorbereidende werkzaamheden schreed het verval voort: in 1982 werden de roeden verwijderd. De Stichting kreeg de

molen eind 1982 voor een symbolisch bedrag in handen. Opmerkelijk detail van de stichtingsacte is dat, gedurende het leven van L.Witteveen, de molen op straffe van een fors geldbedrag niet binnen het dorp of buiten het dorp mocht worden verplaatst. Men ging voortvarend te werk om de benodigde middelen voor een restauratie binnen te krijgen. Een uitzonderlijk staaltje van eensgezindheid en creativiteit werd aan de dag gelegd. Geld werd ingezameld door een fietstocht te organiseren, een fotoboek over Oene uit te geven,

braderieavonden te organiseren, aanwezig te zijn op het Oener Koe feest, een dassenactie, verkoop van knipkunstkaarten, geborduurde luciferdozen met de molen hierop afgebeeld en heel vooruitstrevend: crowdfunding. In 1984 was het benodigde bedrag van 126.000 gulden

slachterij. In dat project wil men gelijk de naastgelegen schuren verwijderen, zodat de wieken onbelemmerd op alle windrichtingen kunnen draaien. Vanaf de restauratie wordt de molen bediend door vrijwilligere molenaars. Op dit moment draaien Rudi van de Beld, Hans Versteeg en Jan van de Wetering op deze molen.

bijeengebracht en kon in het voorjaar met de restauratie worden begonnen. De restauratie wordt in november van datzelfde jaar afgerond en de heropening vindt plaats op 16 november. Massaal is de bevolking hiervoor uitgelopen en zingen de schoolkinderen een molenlied dat speciaal voor deze gelegenheid is gemaakt. Nadien zijn er

nog diverse restauraties geweest waarvan de vervanging van de lange- en de korte spruit en de beide korte schoren in 2017 de meest recente was. Ook op 4 velden is het riet vernieuwd. De molen draait weer, zij het beperkt in verband met de nog steeds aanwezige bebouwing. Maar ook voor dit probleem gloort er hoop aan de horizon. Slagerij ter Weele heeft alle opstallen gekocht en wil deze ombouwen tot een

Waarbij Rudi het leeuwendeel voor zijn rekening neemt. De molen bezit één windgedreven koppel stenen. Op zaterdagmorgen is de molen geopend en worden er meelprodukten verkocht. De molen bezit een vaste klantenkring. Veel aanloop van toeristen is er niet. Wel zijn er topdagen op de “Op pad in Oene” dagen, de laatste dinsdag in juli en de eerste dinsdag in augustus. Daar neemt de molen actief aan deel.

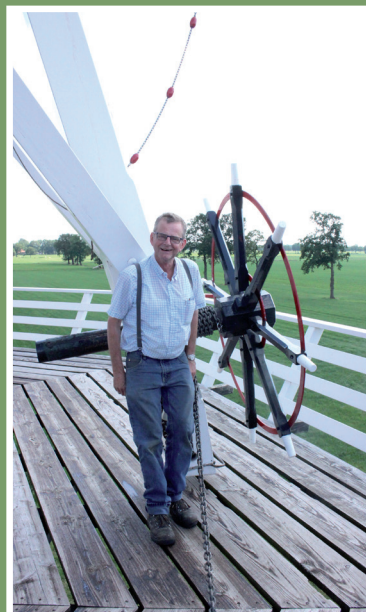
Sjaak Poot

Molen Massier te Nieuwleusen

De in 1861 gebouwde windkorenmolen kwam in 1893, op een veiling, in handen van Jan Massier, toen al een zesde generatie van molenaars. Ook deze molen kreeg te maken met de tegenspoed zoals nagenoeg alle andere molens in ons land.

Molenaar heeft weer plezier in het kruien.

In 1962 werd zelfs een sloopvergunning aangevraagd, maar de romp bleef gelukkig staan. Mei 2006 werd uiteindelijk de restauratie aangevangen en op 8 mei 2009 werd door burgemeester Elfers de vang gelicht. De molen was weer draai- en maalvaardig.

In de molen werd een neutenkruiwerk aangebracht in tegenstelling tot veel molens in de regio die een Engels kruiwerk hadden of kregen.

In de loop der jaren bleek toch dat de molen moeilijk te kruien was en pogingen dit te verbeteren hielpen niet. Na de nodige onderzoeken en gesprekken met de RCE werd toestemming verkregen om de neuten te voorzien van een rolsysteem.

Lagerblok met reserve neut.

Hierbij werd in een te frezen holte in de neut een stalen frame met 6 zware kogellagers geplaatst. Onder de overring is, in 5 segmenten, een een stalen ring aangebracht welke dan op de lagers rust en soepel laat lopen. Na uitvoering is de molenkap nu weer met normale spierkracht te kruien/verplaatsen.

Lintje voor Sjaak

12 mei 2018

Vreemd moet Molenaar Sjaak Poot van molen de 'Olde Zwarver' gekeken hebben toen een, niet al te snuggere journalist, hem op Molendag vroeg: wie krijgt hier vandaag een lintje?

Hij wist uiteraard van niks..... maar toen kort daarna de burgemeester het molenterrein op kwam lopen begon het kwartje toch te vallen. Het ondoen van de ambtsketting gaf de doorslag. dat er een handvol mede-molenaars rond zijn molen liepen zal hij in verband gebracht hebben met de braderie rond de molen op deze zonnige dag.

Vanuit Kampen en de diverse Molencubs was een aanvraagtraject gestart om Sjaak een koninklijke onderscheiding te laten krijgen. Met succes dus. Het is nogal niet wat, al de activiteiten waar Sjaak mee bezig is naast zijn werk en privé.

35 jaar molenvrijwilliger en opleider in de molenwereld. vele jaren bestuurder bij de tuinbouwvereniging. Activiteiten binnen de kerkelijke gemeenschap. Activiteiten voor de schoolgemeenschap.

Toen de burgemeester al deze bezigheden had opgelezen gaf Sjaak in het publiek toe dat zijn echtgenote 50 zaterdagen per jaar het zonder hem moest doen. Nadat de burgemeester hem de versierselen had opgespeld bedankte Sjaak al de mensen die hier aan hadden meegewerkt en nodigde hen uit voor glaasje fris en een oliebol.

Lintjesregen

Anton Blankvoort

Anton Blankvoort is als molenaar vanaf 1997 betrokken bij en levert een onmiskenbare bijdrage aan Korenmolen “De Zwaluw” in Hasselt. Hij draagt zijn liefde voor de molen uit door er met passie over te vertellen. Tevens legt hij de werking van de molen uit aan de bezoekers, is gastheer, laat de molen draaien en geeft uitleg bij het erfgoededucatie project “Molenmuis” waarbij alle kinderen uit de gemeente Zwartewaterland de molen bezoeken. Ook bij een huwelijksvoltrekking is hij gastheer en laat de molen draaien. Daarnaast is Anton vrijwilliger bij Staatsbosbeheer in Nationaal Park de Weerribben-Wieden en actief als molenaar op molen “De Wicher” in de Weerribben

Koninklijke onderscheidingen voor Molenvrijwilligers In de jaarlijkse “Lintjesregen 2018” is ook de molenwereld van Overijssel goed voor het voetlicht getreden. De jarenlange inzet vande hieronder afgebeelde 3 vrijwillig molenaars en en 2 molenbestuurders , hebben ertoe geleid dat het Zijne Majesteit de Koning behaagd heeft om hen te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Bert Mensink

Bert Mensink, architect in ruste, heeft zich vanaf 1993 met zijn vakmanschap sterk gemaakt voor de restauratie en behoud van de , destijds, vervallen korenmolen in Olst. Zijn bouwkundige begeleiding hierbij was van onschatbare waarde. Tot 2016 bleef hij lid van het molenbestuur. Ook voor andere monumentale gebouwen in de gemeente Olst-Wijhe heeft zijn vakmanshap bijgedragen aan hun behoud.

Jan Oolbekkink

Bestuurslid Jan Oolbekkink is vanaf de oprichting van de Stichting tot Behoud van de Korenmolen “De Zwaluw” in 1996 actief als bestuurslid. De invulling van de bestuursfunctie heeft gezien zijn achtergrond als architect altijd als speerpunt het bouwkundig advies gehad. Jan heeft een belangrijke rol vervuld bij de restauraties van “De Zwaluw” in 1996 en 2017. In 1996 werd de molen weer maalvaardig gemaakt en in 2017 kreeg de molen o.a. nieuwe wiken. Zijn bouwkundige begeleiding hierbij was van onmisbare waarde. Onder zijn bouwkundige verantwoordelijkheid werd het oude pakhuis gerestaureerd en opnieuw ingericht tot multifunctionele ruimte.

Gerrit Olink

Gerrit Olink is watermolenaar en instructeur op de Oostendorper Watermolen aan de Buurserbeek te Haaksbergen. Als schipper op de Buurserpot heeft Gerrit weer met de beek te maken en als vrijwilliger bij Waterpark Lankheet is er weer de Buurser beek. Ook is Gerrit jaren bestuurslid geweest in Stichting de Overijsselse Molen.

Met dit aantal gedecoreerde molenaars lijkt de bede van Ben Trienekens verhoord.

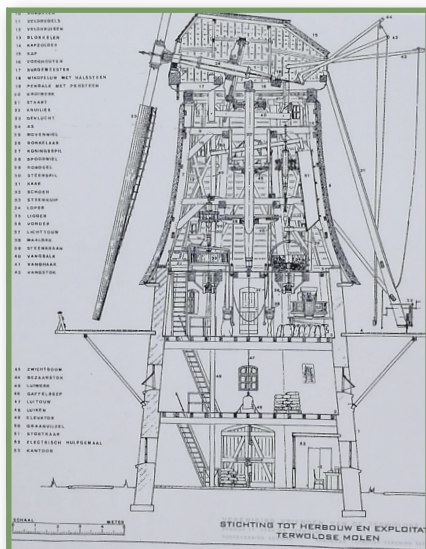
De Ooievaar.....uit de as herrezen.

In de nacht van 31 augustus en 1 september 2015 werd molen De Ooievaar te Terwolde getroffen door de bliksem en brandde de houten bovenbouw geheel af. Een enorme tegenvaller voor de Stichting en de molenaar werkzaam in de molen.

De molen was in 1896 en 1973 ook al eens prooi geweest van de vlammen, waarna de molen in de 80er jaren weer werd herbouwd. Dit gebeurde deels met de Holtermansmolen uit Deventer. Na onderzoek en inventarisatie door de verzekering kreeg de fa. Groot-

Wesseldijk eind 2016 opdracht de molen te herbouwen. In 2017 werden het achtkant, het binnenwerk, de stelling en de kap op hun plaats gehesen. Vooral het plaatsen van de stelling was een kunststukje, daar deze in zijn geheel rond het molenlichaam

werd gehesen. Ondanks dat het in december 2017 echt winterweer was, kon de sneeuwjacht de molenbouwers niet tegenhouden en kwam de kap er keurig op. Tijdens de herbouw is de molenmaker ondersteund door lokale ondernemers en ook een actieve groep vrijwilligers uit Terwolde was

verantwoordelijk voor de coördinatie. De verdere afbouw leverde weinig tegenslag op en de oplevering/opening, welke gepland was voor Nationale Molendag, kwam niet in gevaar. 12 mei 2018 was een mooie zonnige dag wat zeker heeft geholpen dat een

grote schare belangstellenden naar de molen waren gekomen. Na speeches van wethouder A. Lagerwey en stichtingsvoorzitter CH. d'Ancona was de eer, het lint officieel door te knippen, aan Bert van Rijswijk. Bert was de tekenaar/constructeur en 1e molenaar van de vorige Ooievaar. Hierna mocht het veeltallige publiek de molen in alle hoeken en gaten bezichtigen.

De SOM wenst de molen en haar bestuurders een lange toekomst.

Tekst: Ruud Roose
foto's: Björn Kiesebrink
Archief SOM

Bonte knaagkever knaagt aan de Oostendorper Watermolen in Haaksbergen.

Niet alleen de Bonte knaagkever maar ook de houtworm vreet aan de Oostendorper watermolen. Jaarlijks inspecteert de Monumentenwacht de Oostendorper Watermolen in opdracht van de Gemeente Haaksbergen. Tijdens deze inspectie kwam aan het licht dat er een beginnende vorm van besmetting van met name de dragende houten constructie.

bestrijden met gas. Hiervoor moet zowel de oliemolen als de korenmolen ingepakt worden om het volledig gasdicht te maken. Vervolgens wordt het gas in de gasdichte overkapping toegelaten om alle stadia van de boktor en houtworm te doden. Voor deze methode is een minimale dag- en nachttemperatuur van boven de 15 graden Celsius vereist.

De Bonte knaagkever en houtworm zijn zowel in de korenmolen als in de oliemolen aangetroffen. Er is nog geen reden tot paniek, maar wel moet er ingegrepen worden om te voorkomen dat het houtwerk zo ernstig wordt aangetast dat het rijksmonument in elkaar zal storten. De monumentenwacht adviseerde de gemeente, als eigenaar van zowel de windmolen De Korenbloem als de Oostendorper Watermolen om de bonte knaagkever te

Naar verwachting zal dit in Juni of Juli 2019 kunnen plaats vinden. De monumentenwacht raamt de kosten op zo'n 20.000 Euro. De molen zal dan zoveel mogelijk ontruimt moeten worden om het dodelijke gas zijn werk te kunnen doen.

Gerrit Olink

Gilde Contactavond te Vilsteren Vrijdag 1 juni 2018

Molenaars het bos in?

Het stond in elk geval in de uitnodiging. Dagenlang mooi weer, maar.....op weg naar het pittoreske dorpje Vilsteren kwam het met bakken uit de hemel. Voor de tuin van velen een welkome bui, maar niet om in een bos te lopen. In de 'schuur', een zeer comfortabele ontvangstruimte van het Landgoed Vilsteren was het overigens goed toeven.. Met een uitstekende kop koffie en koek werden wij ontvangen door rentmeester Hugo Vernhout. Een 40-tal molenaars waren op de uitnodiging ingegaan en maakten het zich gemakkelijk. Al snel stelde de rentmeester ons gerust, het was veel te drassig en nat in het bos en hij zou zijn uitleg/voordracht over het landgoedbeheer en bosbouw na het bezoek aan de molen een vervolg geven.

De heer Vernhout is al 20 jaar rentmeester/directeur op dit landgoed. Op dit moment is het landgoed ca. 1.051 hectare

groot. Hiervan is ca. 416 hectare landbouwgrond (grotendeels verpacht aan boeren), ca. 530 hectare is bos en natuurterrein en de rest bestaat uit het dorp, de wegen, waterpartijen, het Gasuniecomplex etc. Het is een particulier familielandgoed ondergebracht in een BV. Voor het beheer is de directeur-rentmeester verantwoordelijk. Uitgangspunt hierbij is het beleid zoals dat door de aandeelhouders is vastgesteld in het beleidsplan.

De Vilsterese molen is eveneens eigendom van het landgoed, en het is deze eigenaar dan ook veel aan gelegen deze in goed staat te houden.

Zoals op de foto te zien heeft de molen tijdens het bezoek slechts 1 roede. De andere roede ligt troosteloos op de grond. Dit is 1 van de vele zg. GEDEELDE ROEDEN waar enkele jaren terug een groot aantal van zijn geplaatst. Ook op deze molen is het nu wachten op een "ouderwetse" roede uit één stuk. In zijn voordracht voorafgaand

aan het bezoek van de molenaars aan de molen had de rentmeester aandacht besteed aan de opbouw

en samenhang van de verschillende delen van het landgoed. Zoals: bosbouw, landbouw, recreatie en eigendommen als onroerend goed. In het 2e deel ging de rentmeester dieper in op de werkwijze waarop een bos/bossen duurzaam worden beheerd zodat dit beheer ook het nodige geld opleveren. Ook aan de positie van het grote Gasuniecomplex op het landgoed werd aandacht besteed, en het is verhelderend dat dit een goede inkomstenbron binnen de exploitatie van het landgoed is.

Nadat de heer Vernhout zijn boeiende voordracht had afgesloten was het tijd voor een biertje of frisdrankje met een knabbeltje. Onder het genot van een glas konden de molenaars nog samen een boom opzetten.

Ruud Roose.

Slagharen 30 mei 2018

Van de 67 molens in Overijssel is er één welke niet zonder speciale begeleiding te benaderen en te bezichtigen is. Dit is molen De Pionier op het attractiepark Slagharen.

Omdat de redactie vond dat er ook eens aandacht aan deze onbekende molen moest worden besteed werd contact gezocht met de molenaar. Volgens afspraak stond Vincent Mepschen bij poort 7, technische dienst, op mij te wachten en langs de portier te geleiden.

Vincent, molenaar op molen De Arend te Coevorden elke 14 dagen de Pionier, als er voldoende wind is, aan het draaien te zetten. Door het hoogopschietende geboomte rond de molen wil dat nogal eens voor veel hinder zorgen.

Geschiedenis:

Molen de Pionier ("Molen van Wildeboer") Molen de Pionier is een achtkante stellingmolen gedekt met riet, op een stenen onderbouw. Deze korenmolen is in 1859 gebouwd voor het malen van graan van de omliggende boerderijen. In het

verleden was het mogelijk om vanaf de inmiddels gedempte Dedemsvaart, via een zijkanaal de molen in te varen. Dit is onderin de molen nog te zien aan de dichtgemetselde "invaart" naast de bestaande baanderdeuren (achterzijde). Het zijkanaaltje heette "de Meulewiekie." Omdat de weilanden rond de molen erg drassig

en nat waren, stond er een kleine vijzel beneden in de molen, en werd het water in het zijkanaaltje uitgemaal. Na jaren van stilstand en (tenslotte) intens verval, werd in 1973 begonnen met de restauratie op initiatief van dhr. Bemboom (toenmalig eigenaar van het Ponypark Slagharen) om de molen voor Slagharen te behouden. De gietijzeren bovenas van Pletter uit 1894 kon worden behouden. Er kwamen nu voor het eerst nieuwe ijzeren roeden (wieken) in van de firma Buurma uit Oudeschans, hiervoor hebben er houten exemplaren in de askop gezeten. De laatste molenaar was Jan Wildeboer, die ook nog na de restauratie van 1975 de molen regelmatig liet draaien. Zijn broer Piet Wildeboer had een bakkerij naast de molen. De restauratiewerkzaamheden begonnen eind

1973 en werden het late voorjaar van 1975 afgerond. De molen was tot dat moment een ruïne. De molen maakte inmiddels deel uit van attractiepark Slagharen, maar kon na de restauratie binnen dit park geen rol van betekenis spelen: van regelmatig draaien en onderhoud was weinig sprake.

Na geruime tijd in minder goede staat te hebben verkeerd, werden in september 2006 roeden en kap

verwijderd, waarna herstel naast de molen volgde door molenmaker Wintels uit Denekamp. Op 16 april 2007 zijn de gerestaureerde kap herplaatst en de roeden weer gestoken. Er waren serieuze plannen om de molen ook weer te laten malen. Via het koppel stenen op de begane grond zou via motoraandrijving dagelijks graan tot meel vermalen worden

om de gasten op het vakantiepark te voorzien van pannenkoeken en brood. Hier is jammer genoeg in de praktijk niets van terecht gekomen. Na deze restauratie werd er helaas

niet of nauwelijks gedraaid en stond de molen er snel weer verwaarloosd bij. Wel werd de begane grond ingericht als woonkamer in Western style als onderdeel van een kinderspel. De wasberen Randy en Rosie woonden zogenaamd onder in de molen. Zij zijn de mascottes van het park. Ook dat is inmiddels verleden tijd. Te oubollig in een park met allemaal spannende attracties? Sinds augustus 2015 wordt er weer eens per maand gedraaid door een nieuwe enthousiaste molenaar. Er is enig klein noodzakelijk onderhoud gepleegd en opgeruimd, waardoor de molen weer kan draaien.

De molen heeft een vlucht (wiekenlengte) van 21 meter, een Engels kruiwerk met kruirad en een Vlaamse vang met haak + teruglooppal. De stelling bevindt zich op een hoogte van 6,35 meter.

Technische gegevens:

Bovenwiel (conisch uitgevoerd): 76 kammen.
Bovenbonkelaar (conisch uitgevoerd): 36 kammen.
Steek 9,5 cm.
Spoorwiel: 98 kammen.
Steen schijflopen: 33 staven.
Steek 9,0 cm.
Overbrengingsverhouding = 1 : 6,27

De inrichting bestaat uit twee koppel 17der blauwe stenen op de steenzolder (waarvan één met regelateur); één koppel 15der kunststenen op de begane grond met motor (dit laatste is allemaal nog aanwezig in het naastgelegen motorhok); en een sleepluiwerk (luitafel op spoorwiel). Voorheen zat er ook een buil (zeefmachine) onder het oostelijk maalkoppel waarvan vorm en bevestigingen nog duidelijk zichtbaar zijn.

Het is altijd triest om een molen te bezoeken en te zien dat het onderhoud sterk achterblijft, de biotoop het gebruik sterk beperkt en ook bezoek niet mogelijk is. Het is te hopen dat Vincent, met zijn enthousiasme, meer ondersteuning kan losmaken en de molen voor de provincie behouden blijft.

R. Roose

Tarwe malen met muziek

Een zonovergoten Nationale Molendag 2018 was een noodzakelijke bijkomstigheid voor de feestelijkheden die in de Windesheimer molen stonden gepland. Vanwege de windverwachting was het thema “tarwe malen met muziek” treffend gekozen.

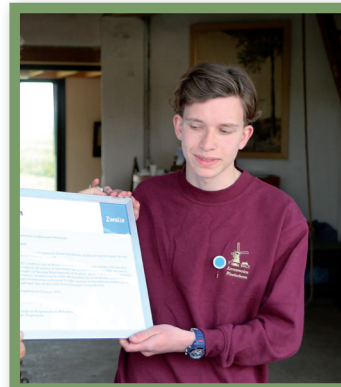

Nadat de vrijwilligers 's morgens vroeg de koffie op hadden, werden de wieden, de winkel en de pannenkoektent opgebouwd. De vlaggen in top zorgden ervoor dat iedere willekeurige, al dan

niet toevallige passant het niet kon ontgaan dat hier een feestje was. In de loop van de ochtend kwam de plaatselijke blaaskapel Heuronsis vanaf het Dorpshuis trommelend en blazend richting de molen, wethouder Michiel van Willigen in het kielzog.

Tot zijn verrassing werd vrijwilliger Pim van Achthoven (17) naar voren gevraagd. De wethouder vertelde hem dat de gemeente Zwolle vrijwilligerswerk enorm waardeert, en dat voor jonge vrijwilligers er een bijzondere onderscheiding is: Jong Goud. Pim kreeg de bijbehorende oorkonde en speld uitgereikt. Ietwat beduusd nam Pim de lovende woorden in ontvangst, hij herpakte zich uitstekend, voerde een geanimeerd gesprek met de wethouder, wat resulteerde in een selfie van Pim en wethouder. Vervolgens vroeg de wethouder Tamara van Lohuizen naar voren. Tamara loopt al vanaf hier 10e in de molen rond, en zij is een van de bevoegde molenaars. 25 jaar vrijwilliger was

voor de gemeente Zwolle reden om haar in het zonnetje te zetten. De blaaskapel zorgde voor de muzikale afsluiting van het ochtendprogramma. De familie, vrienden en bekenden stortten zich op de onderscheiden vrijwilligers, de molen draaide rustig, onverstoorbaar verder, de pannenkoeken vonden gretig aftrek, het middaguur brak aan. De temperatuur nam stijgende vormen aan, wat er toe leidde dat de belangstelling afnam. Een goedbezochte, drukke ochtend ging over in een iets te rustige middag. Het optreden van het duo Heels & Sneakers kon daarin weinig verandering

aanbrengen. Ik hoorde rock, blues, country, Engels- en Nederlandstalig voorbijkomen, wat een enorm afwisselend repertoire. Dankzij de lagere

bezoekersaantallen konden de vrijwilligers in de relatieve rust genieten van mooie muziek.

Aan het einde van de dag waren de pannenkoeken op en was er tien kilo tarwe gemalen. Zonder de muzikale bijdrage van Heuronsis en Heels & Sneakers was dit waarschijnlijk niet gelukt! Dankzij de vrijwillige inzet van Bert, Gijs, Pim, Rini, Tamara, Wannie, Wout en Wouter is de Windesheimer molen elke zaterdagmorgen van 09:00-12:00 uur geopend.

Op molendagen zorgen deze vrijwilligers ervoor dat de hele dag een bezoek aan de Windesheimer molen een feest is. Een molen waar muziek in zit.

Donateursdag 2018

Op dinsdag 1 mei 2018 vond de jaarlijkse donateursdag plaats. Ditmaal werd het dorpje Dijkerhoek aangedaan en werd er verzameld bij het Kulturhus aan de Maatmansweg.

we hier een jaarlijks terugkomende routine van willen maken en we hopen dat stichtingen, eigenaren en molenaars dit als een laagdrempelige samenkomst gaan zien, waar ze hun

Enkele jaren geleden is deze voormalige dorpskerk verbouwd tot een multifunctionele ruimte en bleek het bruisende centrum te zijn geworden van allerlei leuke activiteiten binnen het dorp. Deze ochtend mochten wij de ruimte gebruiken voor onze vergadering. Naast het afwerken van de agendapunten, werd er speciaal aandacht gevraagd voor de komende regiovergaderingen. In de vorige uitgave van de Wiek en Rad heeft u hier al over kunnen lezen en op het moment dat u dit artikel leest zit de regio ronde er voor dit jaar reeds weer op. Doel van deze regiovergaderingen is om het onderhoud van de molens inzichtelijk te krijgen en tevens de onderlinge banden aan te halen. In de regiovergaderingen (waar we op het moment van dit schrijven midden in zitten) is reeds aangegeven dat

ideeën en vragen kunnen spuien. De reacties van de aanwezigen tijdens de regiovergaderingen waren positief! Na afsluiting van de vergadering in het Kulturhus, was er gelegenheid om de fraaie stellingmolen te bekijken. Molenaar Jan Ulfman stond klaar om geïnteresseerden te vertellen over de molen en zijn techniek, terwijl voorzitter Wilco Vlogtman de geschiedenis van de molen voor zijn rekening nam. Een bijzonder, bewaard gebleven en onlangs gerestaureerd monument stond rustig en regelmatig ploffend in de naastliggende ruimte haar rondjes te maken, een Deutz 1 cilinder dieselmotor! Met hulp van Tonnie Moes, de molenaar van de Leeuw te Lettele, is dit juweeltje weer werkend

te bezichtigen in deze molen. Na het bezichtigen van de molen verplaatste het gezelschap zich rond half 1 naar de Deventerweg om daar een welkome lunch te nuttigen. De lunch werd verzorgd door de mensen van restaurant het Bonte Paard te Dijkerhoek en smaakte uitstekend. Vervolgens werd rond 2 uur aangeschoven in de museumboerderij van boer Pekkeriet waar we door middel van een video voorstelling mee werden genomen in de ontwikkeling van het boerenbedrijf. De film “Broer, een leven lang boer” laat stapsgewijs zien hoe de boeren vroeger van het zware handwerk op het land, langzaam maar zeker evolueerden tot een bedrijf met trekkers en een rijke verzameling van ingenieuze landbouw werktuigen. Na de film werden we door bevoegde

vrijwilligers rondgeleid door de museumschuur en bleek het terug zien van de meest uiteenlopende gereedschappen, gebruiksvoorwerpen en werktuigen voor de donateurs een feest der herkenning te zijn. Al met al weer een zeer geslaagde en vooral gezellige dag! Rond 4 uur ging ieder weer zijn eigen weg, richting huis.

Tom Temmink
molenconsulent

Donateursdag 1 mei 2018

Tijdens de Donateursdag op dinsdag 1 mei in het Kulturhus te Dijkhoek heeft de penningmeester aan de donateurs de bijgaande jaarcijfers gepresenteerd.

Eigen Vermogen: het eigen vermogen is met een € 8435 toegenomen..

De afname welke in het vorige boekjaar was ontstaan is omgebogen naar een flinke toename.

Een weerkerende attentie aan hen die nog niet betaalden heeft dit als hoofdoorzaak.

Niet onvermeld mag zijn dat er van het Prins Bernard Cultuurfonds een onverwacht hoge uitkering plaats heeft gevonden. Ook van de fa. Davines kwam het 2e deel van de toegezegde sponsoring in de kas.

Donaties en donateursbestand:

De afname van het aantal donateurs als gevolg van hoge leeftijd is dit jaar klein geweest.

Mede door de inspanning van Tom Temmink in zijn kennis- en zakelijke kringen heeft dit een goed aantal nieuwe donateurs opgeleverd. Door aanwezigheid van bestuursleden op o.a. Gildeavonden worden molenaars benaderd, en bereikt, om naast het Gilde ook lid/donateur te worden van de SOM. Bekendheid en begrip voor het werk van de SOM is hierdoor sterk toegenomen. Vanuit de nieuw geslaagden, welke een jaar lang Wiek&Rad gratis, is nauwelijks toestroom geboekt. Gezien de grote hoeveelheid werk het binnenhalen van de donaties is er dit boekjaar bij het 1e nummer van W&R een zeer opvallende nota-envelop gevoegd. Nu, één maand na verschijnen, is het resultaat groot.

Wiek&Rad: het drukken en verspreiden van ons kwartaalblad is nog altijd de grootste kostenpost. Alle nog openstaande posten van het voorgaande jaar zijn betaald. Op eigen verzoek hebben wij afscheid moeten nemen van Marjan Stobbe die na het overlijden van Kees Scherjon enkele jaren de opmaak van het blad prima verzorgde. Deze werkzaamheden liggen nu bij een dame, Renee Mulder, sinds enige tijd werkzaam bij de drukkerij. Het 1e exemplaar van haar werk heeft u op de mat gehad eind maart.

Overijsselse Molendag: al 24maal is deze Provinciale molendag door de SOM georganiseerd. Afgelopen jaar werd deze officieel geopend Denekamp bij de watermolenmolen van Singraven. Een verslag hiervan heeft u al in het blad kunnen lezen.

Samenvatting:

Gezien de gezonde financiële positie is er uiteraard geen reden het sinds 2010 staande donatie te verhogen. Met en oog op kostenbesparing, en met een tijdige betaling door alle donateurs, is de penningmeester van mening dat de stichting de jaarlijkse bijdrage niet hoeft te verhogen. Vanaf deze plaats verdienen de donateurs welke boven het nominale bedrag betalen een extra compliment.

Getekend: Olst mei 2018

Ruud Roose

Penningmeester

BEGROTING 2018			
INKOMSTEN		UITGAVEN	
DONATIES PARTICULIER	7000	VERGADERKOSTEN	550
DONATIES GEMEENTEN	2000	DONATEURSDAG	800
LANDSCHAP OVERIJSEL	580	DRUKKEN WIEK&RAD INCL. OPMAAK	7000
RENTE	50	REDACTIE WIEK&RAD DECLARATIES	750
ADVERTENTIES	600	WEBSITE	100
SUBSIDIE O.M.D.	0	KANTOORKOSTEN	450
PR. BERNHARDFONDS	1000	BANKKOSTEN	200
		INFOCENTRUM BELS ENERGIE NOTA	150
		OVERIJSELSE MOLENDAG	850
		ABONNEMENTEN/CONTR.	150
		ONVOORZIEN	000
		VERWACHT RESULTAAT	230
TOTAAL	11230		11230

EXPLOITATIEREKENING					
BATEN	2017	2016	LASTEN	2017	2016
DONATIES PARTICULIER	6823	6371	VERGADERKOSTEN	506	586
DONATIES GEMEENTEN	3520	700	DONATEURSDAG	965	637
LANDSCHAP OVERIJSEL	580	580	DECLARATIES W&R	1660	2217
ADVERTENTIES	550	1100	DRUKKEN W&R	4324	4801
SUBSIDIE OMD/BGL	0	240	KANTOORKOSTEN	772	280
PRINS BERNHARD CULTUURFONDS	4875	0	BANKKOSTEN	141	133
GIFTEN WATERMOLEN BELS	0	65	ENERGIE INFOCENTRUM BELS	23	30
SPONSOR DAVINES	1500	1500	BESTUURSKOSTEN/	100	244
RIDDELSCHAP OVERIJSEL	500		SPONSORGELD DAVINES	0	1500
OVERIGE BATEN	641	0	ABONNEMENTEN	468	180
RENTE INKOMSTEN MONEYOU	50	182	OVERIJSELSE MOLENDAG	792	312
			WEBSITE/HOSTING/PC	92	993
RESERVE	0	2698	HOLLANDSE MOLEN SYMP	309	538
			ONVOORZIEN/JUBILEA	452	985
			NAAR RESERVE	8435	0
TOTAAL	19039	13436		19039	13436

BALANS PER 31 DECEMBER 2017					
ACTIVA	31-12-2017	31-12-2016	PASSIVA	31-12-2017	31-12-2016
VORDERINGEN	350	552	EIGEN VERMOGEN PER 31 DECEMBER	25.724	25.724
LIQUIDE RABOBANK	10.815	3.750			
MONEYOU	24.744	24.760	RESULTAAT BOEKJAAR	8.435	0
			KORTLOPENDE SCHULD	1.750	3.250
TOTAAL	35.909	28.974		35.909	28.974

****De SOM wil de specifiek geschiedenis en eigenschappen van de Molens bij het publiek trachten te vergroten door aan elke molen/organisatie de gelegenheid te bieden een QR code aan de molen te bevestigen. Hiertoe werd een nieuwe WEBSITE gebouwd waarin tevens een MOBIEL deel is gekoppeld. De geschatte kosten van € 3500,00 komen in 3 jaar ten laste van het vermogen. Het laten maken en leveren van de codes per molen moet nog geïnitieerd worden.**

Olst/04/2016

R.J. Roose

penningmeester

**HANS
TITULAER**

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.
Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.
Restauratie van stenen en maalstoelen.
Kweernen, wrijfstenen, demo-stentjes.
Kneus- en scherphamers.

www.molenstenen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland
Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Koning
Molenzeilen

- *Nieuwe zeilen*
- *Reparaties*
- *Touwwerk*
- *Smeermiddelen*
- *En meer...*

Fa. Koning v.o.f.
058-2135830 / 06-15107316
info@koning-molenzeilen.nl

www.koning-molenzeilen.nl

STICHTING DE OVERIJSSELSE MOLEN

A. Boukes
Secretaris
Krulmate 13
8014 KE Zwolle
tel. 038-4652860
a.boukes@home.nl

R.J. Roose
Penningmeester
De Schaapvijver 13
8121 JA Olst
tel. 0570-562497
r.roose@daxis.nl

W. de Goeijen studio WDG
Bestuurslid Postbus 246
7670 AE Vriezenveen

J.H. Kuiper
Bestuurslid
Stokersdorpweg 24
7532 PT Enschede
tel. 0534 - 610710
kuiper.jh@hetnet.nl

Tom Temmink Veldstraat 5
Bestuurslid 6671 BV Zetten
tel. 06 - 54232008
ttemmink@oversticht.nl

G. Kleinjan
Bestuurslid
Meersendijk 34
7683 PD Den Ham
Tel: 0546 672762

Website van de stichting en contact

R. Roose (Webmaster)
www.molensinoverijssel.nl
info@molensinoverijssel.nl

Molenboeken winkel

J. Poot
Zilverschoon 23
8265 HD Kampen
tel. 038-3315638
sjpoot@solcon.nl

Gilde van Vrijwillige Molenaars

Vereniging De Hollandse Molen

Zeeburgerdijk 139
1095 AA Amsterdam
tel. 020-6238703

Werkgroep Overijsselse molendag

Dick ter Harmsel
dterharmse@home.nl

Wiek en Rad redactie

Wiek en Rad vormgeving

Renée Mulder
Spoorstraat 15
8121 CK Olst
renee@dekroonolst.nl

Aandacht voor het ambacht

Molenbouwbedrijf Groot Wesseldijk bouwt, restaureert en onderhoudt authentieke wind- en watermolens. De ervaren molenbouwers combineren traditionele bouwmethoden met moderne technieken om eeuwenoude molens te behouden voor komende generaties.

*Deskundig,
dichtbij en
met oog voor
kwaliteit*

MOLENMAKERIJ

Kwinkweerd 6a
7241 CW Lochem (Gld)
Telefoon: 088 - 909 55 44
info@grootwesseldijk.nl

Molenmakerij
GrootWesseldijk

Groot Wesseldijk

Bouwt, restaureert en onderhoudt wind- en watermolens